2026/1729

13.7.2026

ΑΠΟΦΑΣΗ (ΚΕΠΠΑ) 2026/1729 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 10ης Ιουλίου 2026

προς υποστήριξη ζώνης απαλλαγμένης από όπλα μαζικής καταστροφής στη Μέση Ανατολή (ΜΕ WMDFZ) σε ένα ρευστό περιβάλλον περιφερειακής ασφάλειας

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, και ιδίως το άρθρο 28 παράγραφος 1 και το άρθρο 31 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη την πρόταση του Ύπατου Εκπροσώπου της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Η συνολική στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφαλείας του 2016 καθώς και η στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά της διάδοσης όπλων μαζικής καταστροφής (ΟΜΚ) του 2003 εδράζονται στην πεποίθηση ότι μια πολυμερής προσέγγιση της ασφάλειας, η οποία θα περιλαμβάνει τον αφοπλισμό και τη μη διάδοση, αποτελεί τον καλύτερο τρόπο για την τήρηση της διεθνούς τάξης.

(2) Ως εκ τούτου, η πολιτική της Ένωσης είναι να διαφυλάττει, να εφαρμόζει και να ενισχύει την εφαρμογή και την καθολική ισχύ των ισχυουσών συνθηκών, συμφωνιών και κανόνων για τον αφοπλισμό και τη μη διάδοση, καθώς και να συνεργάζεται με τρίτες χώρες και να τις βοηθά ώστε να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από πολυμερείς συμβάσεις και καθεστώτα.

(3) Η κοινή δήλωση της διάσκεψης κορυφής των Παρισίων για τη Μεσόγειο, της 13ης Ιουλίου 2008, με την οποία ιδρύθηκε η Ένωση για τη Μεσόγειο, επιβεβαίωσε την κοινή φιλοδοξία να επιτευχθεί ειρήνη και περιφερειακή ασφάλεια κατά τα οριζόμενα στη διακήρυξη της Βαρκελώνης, η οποία εκδόθηκε στην ευρωμεσογειακή διάσκεψη της 27ης και 28ης Νοεμβρίου 1995, μεταξύ άλλων μέσω της τήρησης διεθνών συνθηκών και συμβάσεων για τα ΟΜΚ, καθώς και μέσω περιφερειακών ρυθμίσεων, όπως ζώνες απαλλαγμένες από πυρηνικά όπλα.

(4) Η διάσκεψη αναθεώρησης της συνθήκης περί μη διαδόσεως (ΝΡΤ) του 2010 υπογράμμισε τη σπουδαιότητα μιας διαδικασίας που να οδηγεί στην πλήρη εφαρμογή του ψηφίσματος του 1995 σχετικά με τη Μέση Ανατολή (ψήφισμα του 1995). Για τον σκοπό αυτόν, η διάσκεψη αναθεώρησης της ΝΡΤ ενέκρινε πρακτικά μέτρα, μεταξύ άλλων την εξέταση όλων των προσφορών που αποσκοπούν στη στήριξη της εφαρμογής του ψηφίσματος του 1995, συμπεριλαμβανομένης της προσφοράς της Ένωσης να διοργανώσει σεμινάριο σε συνέχεια εκείνου που πραγματοποιήθηκε τον Ιούνιο του 2008.

(5) Η διάσκεψη αναθεώρησης της ΝΡΤ του 2010 αναγνώρισε περαιτέρω τον σημαντικό ρόλο που παίζει η κοινωνία των πολιτών καθώς συμβάλλει στην εφαρμογή του ψηφίσματος του 1995, ενθάρρυνε δε όλες τις σχετικές προσπάθειες.

(6) Στο πρόγραμμά του για τον αφοπλισμό με τίτλο «Διασφαλίζοντας το κοινό μας μέλλον», που παρουσιάστηκε στις 24 Μαΐου 2018, ο γενικός γραμματέας του ΟΗΕ δεσμεύτηκε να εργαστεί με τα κράτη μέλη του ΟΗΕ για την ενίσχυση και την εδραίωση ζωνών απαλλαγμένων από πυρηνικά όπλα, μεταξύ άλλων υποστηρίζοντας την περαιτέρω δημιουργία τέτοιων ζωνών και στη Μέση Ανατολή. Οι προθέσεις αυτές υπογραμμίστηκαν περαιτέρω στο σύμφωνο του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για το μέλλον, το οποίο εγκρίθηκε από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών στις 22 Σεπτεμβρίου 2024 και στο οποίο τα κράτη μέλη του ΟΗΕ διακήρυξαν ότι προτίθενται να ενισχύσουν τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια μέσω, μεταξύ άλλων, της επιδίωξης ζωνών απαλλαγμένων από πυρηνικά όπλα.

(7) Η Ένωση έχει επανειλημμένως δηλώσει ότι είναι πρόθυμη να συνδράμει στη διαδικασία που οδηγεί στη δημιουργία μιας ζώνης απαλλαγμένης από ΟΜΚ στη Μέση Ανατολή (ΜΕ WMDFZ), στηρίζοντας διαδικασίες οικοδόμησης της εμπιστοσύνης, ιδίως μέσω σεμιναρίων και εργαστηρίων της Ένωσης, όπως εκείνα που πραγματοποιήθηκαν το 2008, το 2011 και το 2012, καθώς και μέσω των υποστηριζόμενων από την Ένωση σχεδίων του Ερευνητικού Ιδρύματος του ΟΗΕ για τον Αφοπλισμό (UNIDIR) σχετικά με μέτρα οικοδόμησης εμπιστοσύνης που οδηγούν στη δημιουργία μιας τέτοιας ζώνης, δυνάμει των αποφάσεων (ΚΕΠΠΑ) 2019/938 ([1]) και (ΚΕΠΠΑ) 2023/1306 του Συμβουλίου ([2]).

(8) Επομένως η Ένωση θα πρέπει να συνεχίσει να στηρίζει μια διαδικασία που οδηγεί σε ΜΕ WMDFZ με τη συνέχιση της στήριξης των σχετικών εργασιών του UNIDIR,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

1. Προκειμένου να προαχθεί η δέσμευση της Ένωσης για τη δημιουργία ΜΕ WMDFZ, η Ένωση υποστηρίζει σχέδιο του UNIDIR, στο πλαίσιο του οποίου επιδιώκονται οι ακόλουθοι υπερκείμενοι στόχοι:

— συνδρομή στον μετριασμό των περιφερειακών τάσεων διάδοσης ΟΜΚ·

— ενθάρρυνση περιφερειακών ρυθμίσεων ασφαλείας, καθώς και κανόνων και διαδικασιών για τον έλεγχο των όπλων, τη μη διάδοσή τους και τον αφοπλισμό·

— ανάπτυξη διεξοδικότερης κατανόησης της σχέσης μεταξύ της ΜΕ WMDFZ και των τρεχουσών περιφερειακών και διεθνών εξελίξεων· και

— προώθηση μιας αποτελεσματικής, επαληθεύσιμης, συμπεριληπτικής και βιώσιμης ΜΕ WMDFZ.

2. Στο έγγραφο έργου του παραρτήματος της παρούσας απόφασης παρατίθεται λεπτομερής περιγραφή του σχεδίου.

Άρθρο 2

1. Ο Ύπατος Εκπρόσωπος της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας («Ύπατος Εκπρόσωπος») είναι υπεύθυνος για την εφαρμογή της παρούσας απόφασης.

2. Η τεχνική εφαρμογή του σχεδίου που αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφος 1 πραγματοποιείται από το UNIDIR, το οποίο επιτελεί αυτό το καθήκον υπό την ευθύνη του Ύπατου Εκπροσώπου. Για τον εν λόγω σκοπό, ο Ύπατος Εκπρόσωπος προβαίνει στις κατάλληλες ρυθμίσεις με το UNIDIR.

Άρθρο 3

1. Το ποσό δημοσιονομικής αναφοράς για την υλοποίηση του σχεδίου που αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφος 1 ανέρχεται σε 2 000 001 EUR.

2. Η διαχείριση των δαπανών που χρηματοδοτούνται από το οριζόμενο στην παράγραφο 1 ποσό γίνεται σύμφωνα με τους κανόνες και τις διαδικασίες που εφαρμόζονται επί του γενικού προϋπολογισμού της Ένωσης.

([1]) Απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2019/938 του Συμβουλίου, της 6ης Ιουνίου 2019, για την υποστήριξη διαδικασίας οικοδόμησης εμπιστοσύνης που οδηγεί στη δημιουργία ζώνης απαλλαγμένης από πυρηνικά όπλα και κάθε άλλου είδους όπλα μαζικής καταστροφής στη Μέση Ανατολή (ΕΕ L 149 της 7.6.2019, σ. 63, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2019/938/oj).

([2]) Απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2023/1306 του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2023, προς υποστήριξη σχεδίου για ζώνη απαλλαγμένη από όπλα μαζικής καταστροφής στη Μέση Ανατολή (ΜΕ WMDFZ) σε ένα εξελισσόμενο περιβάλλον περιφερειακής ασφάλειας (ΕΕ L 161 της 27.6.2023, σ. 70, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2023/1306/oj).

3. Η Επιτροπή επιβλέπει την ορθή διαχείριση των δαπανών που χρηματοδοτούνται από το αναφερόμενο στην παράγραφο 1 ποσό. Για τον σκοπό αυτόν, συνάπτει συμφωνία συνεισφοράς με το UNIDIR. Στην εν λόγω συμφωνία ορίζεται ότι το UNIDIR εξασφαλίζει προβολή της συνεισφοράς της Ένωσης ανάλογη προς το ύψος της.

4. Η Επιτροπή θα προσπαθήσει να συνάψει τη συμφωνία συνεισφοράς που αναφέρεται στην παράγραφο 3 το ταχύτερο δυνατόν μετά την έναρξη ισχύος της παρούσας απόφασης. Ενημερώνει το Συμβούλιο για τυχόν δυσκολίες στη διαδικασία αυτή και για την ημερομηνία σύναψης της εν λόγω συμφωνίας.

Άρθρο 4

1. Ο ύπατος εκπρόσωπος υποβάλλει στο Συμβούλιο έκθεση για την εφαρμογή της παρούσας απόφασης, βάσει δωδεκαμηνιαίων περιγραφικών εκθέσεων που εκπονεί το UNIDIR. Οι εν λόγω εκθέσεις αποτελούν τη βάση για την αξιολόγηση , στην οποία θα προβεί το Συμβούλιο.

2. Η Επιτροπή παρέχει πληροφορίες σχετικά με τις χρηματοδοτικές πτυχές της υλοποίησης του σχεδίου που αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφος 1.

Άρθρο 5

1. Η παρούσα απόφαση αρχίζει να ισχύει την ημερομηνία της έκδοσής της.

2. Η παρούσα απόφαση λήγει 36 μήνες μετά την ημερομηνία σύναψης της συμφωνίας συνεισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 3 παράγραφος 3. Ωστόσο, λήγει 6 μήνες μετά την έναρξη ισχύος της, εάν δεν έχει συναφθεί ως τότε καμία χρηματοδοτική συμφωνία.

Βρυξέλλες, 10 Ιουλίου 2026.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

S. HARRIS

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Έγγραφο έργου

Υποστήριξη ζώνης απαλλαγμένης από όπλα μαζικής καταστροφής στη Μέση Ανατολή σε ένα ρευστό περιβάλλον περιφερειακής ασφάλειας

Πλαίσιο και σκεπτικό

Τα όπλα μαζικής καταστροφής (ΟΜΚ) παραμένουν σοβαρό και πάγιο ζήτημα στη Μέση Ανατολή. Στα μακροχρόνια ζητήματα που άπτονται των πυρηνικών και έχουν σημαδέψει την περιοχή περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, η μη συμμετοχή της στις διεθνείς Συνθήκες, η ύπαρξη αδήλωτων προγραμμάτων πυρηνικών και άλλων ΟΜΚ, τα ανεπίλυτα ζητήματα διασφαλίσεων και η συνεχιζόμενη μη συμμόρφωση, όταν προγενέστερα ευρήματα περί διασφαλίσεων που δεν τηρήθηκαν εξακολουθούν να διαμορφώνουν το κλίμα δυσπιστίας που κυριαρχεί στην περιοχή.

Πρέπει επιπροσθέτως να αναφερθεί ότι η περιοχή έχει βιώσει στην πρόσφατη ιστορία της τη χρήση χημικών όπλων και ότι τα ζητήματα όσον αφορά την προσχώρηση στη σύμβαση για τα χημικά όπλα (CWC) και τη σύμβαση για τα βιολογικά όπλα (BWC) παραμένουν ακανθώδη αφού υπάρχουν περιπτώσεις μη συμμετοχής και μη συμμόρφωσης.

Την προβληματική κατάσταση επιδεινώνουν οι μη κρατικοί παράγοντες που έχουν επίσης αναπτύξει και χρησιμοποιήσει χημικά όπλα, γεγονός που υπογραμμίζει τη διάβρωση των καθιερωμένων κανόνων περί μη διάδοσης και τη δυσκολία επιβολής του νόμου σε συνθήκες σύρραξης και αδύναμης διακυβέρνησης. Οι αυξανόμενες τον τελευταίο καιρό ρητορικές εξάρσεις περί πυρηνικών από τις άρχουσες τάξεις της περιοχής που κάνουν ανοιχτά λόγο για ανάπτυξη πυρηνικών όπλων, για χρήση τους σε συρράξεις ή για τη στόχευση πυρηνικών εγκαταστάσεων, έχουν εντείνει την απειλή των πυρηνικών όπλων και τον κίνδυνο κλιμάκωσης συμβατικών εντάσεων και συγκρούσεων σε επίπεδο ΟΜΚ, πράγμα που καθιστά ακόμη πιο επείγουσα την ανάγκη δημιουργίας ζώνης απαλλαγμένης από ΟΜΚ στη Μέση Ανατολή.

Η πραγματικότητα αυτή, σε συνδυασμό με τη στασιμότητα των διπλωματικών προσπαθειών για τον έλεγχο των εξοπλισμών στην περιοχή, υπογραμμίζει την ανάγκη να προωθηθεί ο διάλογος για τον περιφερειακό αφοπλισμό, τη μη διάδοση και τον έλεγχο των εξοπλισμών και να δημιουργηθούν δίαυλοι περιφερειακής δραστηριοποίησης.

Στόχοι

Το προτεινόμενο έργο του UNIDIR επιδιώκει να στηρίξει την πρωτοβουλία για ζώνη απαλλαγμένη από ΟΜΚ στη Μέση Ανατολή (MEWMDFZ) προωθώντας τις τέσσερις κύριες μελλοντικές συνιστώσες της: (1) μη διάδοση, (2) αφοπλισμός, (3) ειρηνική συνεργασία και (4) επαλήθευση και διασφαλίσεις.

Το έργο υιοθετεί μια ολιστική προσέγγιση ενσωματώνοντας έρευνα, ανάπτυξη ικανοτήτων, διάλογο και εταιρικές σχέσεις με περιφερειακούς συμφεροντούχους και κυβερνήσεις. Το σχέδιο θα αξιοποιήσει έρευνες πολιτικής για να παράσχει την αναγκαία αποδεικτική βάση προκειμένου να δημιουργηθεί κοινή βάση γνώσεων και να καταστεί δυνατή η λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων· οι δραστηριότητες ανάπτυξης ικανοτήτων θα ενισχύσουν τις δεξιότητες και τις γνώσεις των περιφερειακών ενδιαφερόμενων μερών με σκοπό τον εντοπισμό πιθανών λύσεων και τρόπων εφαρμογής τους· αξιοποιώντας τον διάλογο, το έργο θα καταστήσει εφικτούς τους διαύλους επικοινωνίας και θα προσδιορίσει τον χώρο που απαιτείται προκειμένου να αναδειχθούν ιδέες για την αποκλιμάκωση, την οικοδόμηση εμπιστοσύνης και τη συνεργασία, κάτι που διασφαλίζει ότι εξετάζονται διάφορες προοπτικές· οι δε συμπράξεις με περιφερειακούς συμφεροντούχους και με κυβερνήσεις θα διευκολύνουν τον συντονισμό των προσπαθειών και τον επιμερισμό των πόρων.

Επιπλέον, το έργο παράγει κύρια αποτελέσματα μεταφρασμένα σε περιφερειακές γλώσσες ώστε να εξασφαλίζονται προσβασιμότητα και διάδοση ευρείας κλίμακας που είναι καίριας σημασίας προκειμένου να προσεγγιστεί ένα πλατύ κοινό και να εδραιωθεί η κατανόηση και ο αντίκτυπός του.

Οι δραστηριότητες απλώνονται στα τέσσερα θεματικά πεδία:

— Μη διάδοση, για τη διαπίστωση των σημερινών δυνατοτήτων και απειλών που ενέχουν τα ΟΜΚ και την αποτροπή μελλοντικών.

— Αφοπλισμός, για τον προσδιορισμό μέτρων και ενεργειών ώστε να εξαλειφθούν τα ΟΜΚ, με συνδρομή υφιστάμενων μηχανισμών και καινοτόμων περιφερειακών διευθετήσεων προς υποστήριξη τέτοιων διεργασιών.

— Ειρηνική συνεργασία, για την εξεύρεση νέων και για την ενίσχυση υφιστάμενων συνεργατικών προσπαθειών που θα οικοδομούν εμπιστοσύνη, θα μειώνουν εντάσεις, θα προσδιορίζουν μέτρα διαφάνειας και θα ενισχύουν τις επιστημονικές, τεχνολογικές και αναπτυξιακές επιδιώξεις της περιοχής.

— Επαλήθευση και διασφαλίσεις, για τον προσδιορισμό τεχνικών μέτρων που εξασφαλίζουν συμμόρφωση με σημερινές και αυριανές δεσμεύσεις των κρατών της περιοχής.

Το έργο θα υλοποιηθεί έχοντας απέναντί του το μεταβαλλόμενο περιβάλλον ασφαλείας σε περιφερειακό και διεθνές επίπεδο, με χαρακτηριστικά γνωρίσματα την κλιμάκωση των συγκρούσεων, την αυξημένη ορατότητα των πυρηνικών όπλων, συμπεριλαμβανομένων της ανάπτυξης, της δοκιμής, της χρήσης και της μεταφοράς τους, την εξέλιξη της τεχνολογίας, το αυξανόμενο περιφερειακό ενδιαφέρον για την πυρηνική ενέργεια και για τη συνεργασία σε μη στρατιωτικά προγράμματα, τις αλλαγές -αρνητικές και θετικές- των μακρόπνοων πολιτικών για τα ΟΜΚ και τις αναδυόμενες διπλωματικές ευκαιρίες.

Επιπροσθέτως, θα εξετάσει τις επιπτώσεις που θα έχουν οι προαναφερθείσες τάσεις, παράλληλα με υφιστάμενες και αναδυόμενες περιφερειακές προκλήσεις του τομέα της ασφάλειας, στην εμβέλεια και στη διάρθρωση της ζώνης, καθώς και τη σκοπιμότητά αυτής. Το έργο θα στηρίξει επίσης, σε επίπεδο εμπειρογνωμοσύνης, τρέχουσες και μελλοντικές διεργασίες που άπτονται της περιφερειακής ασφάλειας και της ΜΕ WMDFZ. Κύρια αποτελέσματα και ευρήματα του έργου θα διαδίδονται και θα κοινοποιούνται σε εμπλεκόμενους φορείς και συμφεροντούχους στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων μεταφοράς γνώσεων και των δεσμεύσεων που έχουν αναληφθεί στο πλαίσιο του έργου σε περιφερειακές συναντήσεις και πολυμερείς διαδικασίες.

Μεθοδολογία

Χρησιμοποιώντας ως αφετηρία τα δύο πρώτα στάδια, όταν δημιουργήθηκαν βάσεις επιμερισμένων γνώσεων σχετικά με γεγονότα και προσπάθειες του παρελθόντος, εξασφαλίστηκε ο προσεταιρισμός των περιφερειακών κρατών και προσδιορίστηκαν ιδέες για το πώς θα επιτευχθεί σύγκλιση πολιτικών, καθώς και τομείς για περαιτέρω έρευνα και δραστηριότητες, το παρόν στάδιο του έργου θα επεκταθεί και θα αξιοποιήσει τις προαναφερθείσες προσπάθειες. Μεταξύ των βασικών συμπερασμάτων και δραστηριοτήτων από τα προηγούμενα στάδια περιλαμβάνονται προτάσεις για την οικοδόμηση εμπιστοσύνης μέσω πολυεπίπεδων διαλόγων και διαύλων συμμετοχής ανοικτών σε όλους, για την εδραίωση της θεσμικής μνήμης μέσω της ανάπτυξης διαδικτυακών εργαλείων και για τη βελτίωση της επαλήθευσης και της συμμόρφωσης μέσω της αξιοποίησης των υφιστάμενων διεθνών πλαισίων. Αναδείχθηκαν επίσης διδάγματα από παλαιότερες συμφωνίες και διαπραγματεύσεις, κίνητρα και εναύσματα σε επίπεδο ασφάλειας για την περιφερειακή συμμετοχή, συμπεριλαμβανομένων των προσαρμογών στις οποίες χρειάστηκε να προβούν τα κράτη της περιοχής μετά το ΚΟΣΔ και τον Οκτώβριο του 2023. Περιγράφηκαν επίσης οι πρακτικές λεπτομέρειες και το πεδίο εφαρμογής της Συνθήκης, συμπεριλαμβανομένων των δυο κύριων οδών για την επίτευξη πυρηνικού αφοπλισμού. Τα ευρήματα του έργου καλύπτουν επίσης ζητήματα όπως είναι τα συστήματα εκτόξευσης, η συμπερίληψη χημικών και βιολογικών όπλων στο πεδίο εφαρμογής των απαγορεύσεων, συμπεριλαμβανομένων πιθανών ειδικών ρυθμίσεων ΟΑΧΟ και συμπληρωματικών περιφερειακών μέτρων, η περιφερειακή συνεργασία για ειρηνική πυρηνική ενέργεια, ο αυξανόμενος αντίκτυπος της τεχνητής νοημοσύνης και των αναδυόμενων τεχνολογιών στους κινδύνους ΟΜΚ και στον έλεγχο των όπλων, καθώς και οι συγκριτικές πληροφορίες από υφιστάμενες αποπυρηνικοποιημένες ζώνες σε σχέση με τον ρόλο των εξωπεριφερειακών κρατών. Οι δραστηριότητες επί των τεσσάρων θεματικών πεδίων θα επωφεληθούν από την ενσωμάτωση μεθόδων ανάλυσης πολιτικής και έρευνας. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται ο διάλογος, η οικοδόμηση ικανοτήτων, οι εξειδικευμένες ενημερώσεις, οι ασκήσεις προσομοίωσης και οι ασκήσεις επί χάρτου, η μεταφορά γνώσεων και οι περιφερειακές συμπράξεις.

Δραστηριότητες και παραδοτέα

Μη διάδοση

Το έργο θα αναζητήσει διασυνδέσεις μεταξύ της διαδικασίας για ζώνη απαλλαγμένη από όπλα μαζικής καταστροφής στη Μέση Ανατολή (ΜΕ WMDFZ) και των τάσεων σε επίπεδο περιφερειακού και παγκόσμιου αφοπλισμού, μη διάδοσης και ελέγχου των εξοπλισμών, και θα επιζητήσει ευκαιρίες ενίσχυσης των διασυνδέσεων αυτών σε εθνικό, περιφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο. Θα αξιολογήσει επίσης την περιφερειακή δυναμική ως προς τη διάδοση, συμπεριλαμβανομένων των εξελίξεων σχετικά με προηγμένες στρατιωτικές δυνατότητες, δυνητικές μη συμβατικές ικανότητες και αναδυόμενους τομείς που προκαλούν ανησυχίες συνδεόμενες με τα ΟΜΚ.

Το έργο θα διευκολύνει την περιφερειακή συνεργασία μεταξύ εκπροσώπων κυβερνήσεων και εμπειρογνωμόνων για ανταλλαγές ως προς τις εθνικές προοπτικές σχετικά με τις απειλές και τις προκλήσεις που άπτονται των ΟΜΚ, καθώς και για τον εντοπισμό εποικοδομητικών προσεγγίσεων και τη σύγκλιση ιδεών για την αντιμετώπισή αυτών.

Το έργο θα στηρίξει επίσης τις προσπάθειες ενίσχυσης των περιφερειακών νομικών, τεχνικών και διπλωματικών ικανοτήτων μέσω αυξημένης κατανόησης των υφιστάμενων διεθνών πλαισίων και υποχρεώσεων για τη μη διάδοση — συμπεριλαμβανομένων όσων απορρέουν από τη Συνθήκη για τη Μη Διάδοση των Πυρηνικών Όπλων (NPT), τη Σύμβαση για τα Βιολογικά Όπλα (BWC) και τη Σύμβαση για τα Χημικά Όπλα (CWC) — καθώς και των διδαγμάτων από τις υφιστάμενες αποπυρηνικοποιημένες ζώνες και τη συνάφειά τους με τη διαδικασία ΜΕ WMDFZ.

Στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων αυτού του είδους, θα εκπονηθεί με τις φροντίδες του έργου ***μια ερευνητική εργασία*** που θα εξετάζει τις συνέργειες μεταξύ ΜΕ WMDFZ και περιφερειακών και παγκόσμιων τάσεων για μη διάδοση, αφοπλισμό και έλεγχο εξοπλισμών, ενώ θα επιζητούνται παράλληλα ευκαιρίες για την προώθησή τους σε εθνικό, περιφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο. Θα διοργανωθεί επίσης ***ένας διάλογος*** για την υποστήριξη και τη δρομολόγηση συζητήσεων μεταξύ κυβερνητικών εκπροσώπων και εμπειρογνωμόνων, για την ανταλλαγή εθνικών προοπτικών σχετικά με τις απειλές και τις προκλήσεις που άπτονται των ΟΜΚ στην περιοχή, καθώς και για την επιδίωξη της σύγκλισης ιδεών προς αντιμετώπισή τους.

Αφοπλισμός

Οι δραστηριότητες του έργου θα διερευνήσουν παλαιότερες εμπειρίες αφοπλισμού από ΟΜΚ σε διάφορα περιφερειακά και διεθνή περιβάλλοντα, με έμφαση σε διδάγματα και πληροφορίες με συνάφεια για τη Μέση Ανατολή. Το έργο θα διευκολύνει επίσης τις βάσει σεναρίου δομημένες συζητήσεις που θα εξετάζουν οδούς, επιλογές καθορισμού αλληλουχίας και κίνητρα για την προαγωγή του περιφερειακού αφοπλισμού από ΟΜΚ σε κάθε είδους συνθήκες, τόσο σε πολιτικό όσο και σε επίπεδο ασφάλειας. Επιπλέον, το έργο θα στηρίξει συμφεροντούχους της διπλωματίας και της κοινωνίας των πολιτών στις δεσμεύσεις τους όσον αφορά την ενίσχυση των ικανοτήτων, ώστε να κατανοήσουν καλύτερα τις προσεγγίσεις περί επαλήθευσης του αφοπλισμού που μπορούν να τροφοδοτήσουν και να στηρίξουν περιφερειακές πρωτοβουλίες.

Στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων αυτού του είδους, θα εκπονηθεί με τις φροντίδες του έργου ***μια ερευνητική εργασία*** που θα αναλύει τις κύριες δυναμικές τάσεις, τις προκλήσεις και τα διδάγματα που άπτονται της προαγωγής του αφοπλισμού από ΟΜΚ και της επαλήθευσής του στη Μέση Ανατολή, με έμφαση στο πώς οι διεθνείς και περιφερειακές εμπειρίες μπορούν να καθοδηγήσουν μελλοντικές προσπάθειες. Θα περιλαμβάνεται επίσης μελέτη σκοπιμότητας σχετικά με τις απαιτήσεις, τις έννοιες και τις μορφές υλοποίησης μιας περιφερειακής διαδικασίας επαλήθευσης του αφοπλισμού. Θα διοργανωθεί επίσης με τις φροντίδες του έργου ***μία εκδήλωση*** στην οποία θα κληθούν να συμμετάσχουν υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής, τεχνικοί εμπειρογνώμονες και συμφεροντούχοι της κοινωνίας των πολιτών για να ανταλλάξουν απόψεις, να συζητήσουν πώς επιτυγχάνεται στην πράξη η πρόοδος και για να ενισχύσουν την συναντίληψη των πολιτικών, νομικών και τεχνικών διαστάσεων του αφοπλισμού σε περιφερειακό επίπεδο. Θα εξεταστούν επίσης ζητήματα καθορισμού αλληλουχίας και κινήτρων για τον περιφερειακό αφοπλισμό από ΟΜΚ.

Ειρηνική συνεργασία

Το έργο θα διεξαγάγει έρευνα σχετικά με το πώς μπορεί να μειωθεί η δυσπιστία στην περιοχή και να ενισχυθεί η εμπιστοσύνη χάρη στην πρόσδεση των ανησυχιών περί ασφαλείας σε συνεργατικές και μη στρατιωτικές προσεγγίσεις. Με τις εργασίες θα μελετηθούν τα επιμερισμένα τρωτά σημεία της περιοχής και θα αξιολογηθεί ο τρόπος με τον οποίο μπορούν τα συνεργατικά πλαίσια να συμβάλουν στη σταθερότητα και να μειώσουν την εξάρτηση από αντιδράσεις καταναγκαστικού χαρακτήρα. Οι αναλύσεις θα αναζητήσουν εννοιολογικές προσεγγίσεις στην περιφερειακή συνεργασία που επιτρέπουν την ασφαλή, υπεύθυνη και ισότιμη ανταλλαγή γνώσεων, υποδομών και ικανοτήτων για ειρηνικούς επιστημονικούς και τεχνολογικούς σκοπούς, αξιοποιώντας σχετικές διεθνείς και περιφερειακές εμπειρίες.

Θα προσδιοριστούν, θα αναπτυχθούν και θα υποστηριχθούν βιώσιμοι δίαυλοι περιφερειακής επιστημονικής και πολιτικής δέσμευσης για να ενθαρρυνθεί ο διάλογος μεταξύ ακαδημαϊκών, ερευνητικών και πολιτικών κύκλων, καθώς και με την κοινωνία των πολιτών, που αποσκοπεί στην προώθηση της συνεργασίας, της ανταλλαγής γνώσεων και των συζητήσεων μακράς πνοής όσον αφορά τις ειρηνικές εφαρμογές και την οικοδόμηση εμπιστοσύνης μέσω της επιστήμης.

Στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων αυτού του είδους, θα δημοσιευθεί με τις φροντίδες του έργου ***μια ερευνητική εργασία*** που θα περιγράφει εννοιολογικά πλαίσια για περιφερειακή συνεργασία, τα οποία υποστηρίζουν την ασφαλή, υπεύθυνη και δίκαιη χρήση ειρηνικών επιστημονικών και τεχνολογικών ικανοτήτων, αντλώντας διδάγματα από σχετικές διεθνείς και περιφερειακές εμπειρίες, συμπεριλαμβανομένων υφιστάμενων ρυθμίσεων βασισμένων σε ζώνες. Η έρευνα θα προσδιορίσει πλαίσια που βασίζονται στις Συνθήκες ή μέτρα διαφάνειας για τη μείωση της δυσπιστίας και την ενίσχυση της εμπιστοσύνης χάρη στη διασύνδεση της περιφερειακής ασφάλειας με τη μη διάδοση, με την εξεύρεση απαντήσεων σε κοινές τρωτότητες και με τη μείωση της εξάρτησης από στρατιωτικοποιημένες λύσεις.

Με τις φροντίδες του έργου θα διοργανωθεί επίσης ***μια συζήτηση στρογγυλής τραπέζης***, στην οποία θα προσέλθουν πανεπιστημιακοί και ερευνητικοί κύκλοι και κύκλοι χάραξης πολιτικής με σκοπό να προαγάγουν μια συνεργασία με επιστημονική βάση, να ανταλλάξουν βέλτιστες πρακτικές και να αναζητήσουν προσεγγίσεις οικοδόμησης εμπιστοσύνης και κοινές ερευνητικές πρωτοβουλίες συνδεόμενες με ειρηνικές εφαρμογές και κοινές περιφερειακές προκλήσεις. Θα μελετηθούν οι υποκείμενοι παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων του ανταγωνισμού για πόρους, της ασφάλειας των υποδομών ζωτικής σημασίας, της προηγμένης τεχνολογίας και των ενεργειακών απαιτήσεων που σχετίζονται με την υγεία, την ενέργεια, τα τρόφιμα, το νερό και την περιβαλλοντική ασφάλεια, καθώς και οι μηχανισμοί συνεργασίας για την αντιμετώπισή τους.

Επαλήθευση και διασφαλίσεις

Το έργο θα αξιολογήσει τους υπαρκτούς και τους δυνητικούς νέους μηχανισμούς που σχετίζονται με τη δημιουργία ζώνης απαλλαγμένης από ΟΜΚ στη Μέση Ανατολή, λαμβάνοντας υπόψη το ειδικό πεδίο εφαρμογής και τις πολιτικές συνθήκες της περιοχής. Εδώ υπεισέρχεται η εξέταση νομικών, τεχνικών και θεσμικών προκλήσεων που σχετίζονται με τις προσπάθειες να διασφαλιστεί ότι οι ευαίσθητες δραστηριότητες παραμένουν αποκλειστικά ειρηνικού χαρακτήρα και δεν συμβάλλουν στους κινδύνους ΟΜΚ.

Το έργο θα στηρίξει την περιφερειακής εστίασης δέσμευση μεταξύ εμπειρογνωμόνων σε θέματα χάραξης πολιτικής και σε νομικά και τεχνικά ζητήματα να συζητήσουν απαιτήσεις επαλήθευσης, προσεγγίσεις οικοδόμησης εμπιστοσύνης και διδάγματα που έχουν αντληθεί από σχετικές διεθνείς και περιφερειακές εμπειρίες ώστε να καταλήξουν σε προσεγγίσεις που αρμόζουν στις συνθήκες της Μέσης Ανατολής.

Το έργο θα διευκολύνει επίσης τη δομημένη ανάληψη μιας πολιτικά προσανατολισμένης δέσμευσης μεταξύ διπλωματικών, τεχνικών και νομικών κύκλων για τη διερεύνηση εννοιολογικών εργαλείων επαλήθευσης για μια μελλοντική ζώνη. Οι δραστηριότητες αυτές θα ενισχύσουν την κατανόηση των προκλήσεων που άπτονται της επαλήθευσης, θα προωθήσουν τον διεπιστημονικό διάλογο και θα εξετάσουν τον δυνητικό ρόλο καθιερωμένων και νεοεμφανιζόμενων εργαλείων και πρακτικών για τη στήριξη της διαφάνειας και της συμμόρφωσης.

Ανάπτυξη ικανοτήτων μέσω φόρουμ εμπειρογνωμόνων στα οποία θα συμμετέχουν ΔΟΑΕ, ΟΑΧΟ και ISU-BWC, CTBTO και άλλα χρήσιμα περιφερειακά μοντέλα για να συζητήσουν σχετικά με περιφερειακές ανάγκες επαλήθευσης και εργαλεία οικοδόμησης εμπιστοσύνης.

Στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων αυτού του είδους, θα εκπονηθούν με τις φροντίδες του έργου ***μια ερευνητική εργασία και ένα ενημερωτικό δελτίο*** που θα εξετάζουν υφιστάμενους και δυνητικούς μηχανισμούς επαλήθευσης σε σχέση με τη δημιουργία ζώνης απαλλαγμένης από ΟΜΚ στη Μέση Ανατολή, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή σε νομικές, τεχνικές και θεσμικές παραμέτρους ίδιες του περιφερειακού πλαισίου. Θα διοργανωθεί επίσης με τις φροντίδες του έργου ***ένα εργαστήριο ανάπτυξης ικανοτήτων*** στο οποίο θα προσκληθούν διπλωματικοί, τεχνικοί και νομικοί εμπειρογνώμονες με σκοπό να ενισχύσουν την περιφερειακή κατανόηση των προκλήσεων επαλήθευσης, να προαγάγουν τον διεπιστημονικό διάλογο και να αναζητήσουν προσεγγίσεις οικοδόμησης εμπιστοσύνης εφαρμοστέες σε μελλοντική ζώνη.

Σκοπούμενοι συμφεροντούχοι

Το προτεινόμενο έργο θα συμβάλει σε περιφερειακές και διεθνείς προσπάθειες για αφοπλισμό, για μη διάδοση και για έλεγχο των εξοπλισμών. Θα στηριχθεί στο δίκτυο που δημιουργήθηκε κατά το προηγούμενο στάδιο και θα το επεκτείνει, διαφυλάσσοντας τη συνέχεια με τους υφιστάμενους εταίρους και διευρύνοντας παράλληλα τη δέσμευση για εμβάθυνση της περιφερειακής ανάληψης ευθύνης και για ενσωμάτωση των αναδυόμενων φωνών στο πεδίο. Στο σκοπούμενο κοινό περιλαμβάνονται οι ακόλουθοι:

— Υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και διπλωμάτες που ασχολούνται με θέματα αφοπλισμού, μη διάδοσης και ελέγχου των όπλων εντός της περιοχής και πέραν αυτής. Στην ομάδα αυτή περιλαμβάνονται περιφερειακοί και διεθνείς αξιωματούχοι και όσοι δραστηριοποιούνται σε περιφερειακές και πολυμερείς πλατφόρμες, όπως είναι οι συνεδριάσεις συμβαλλόμενων κρατών και οι διασκέψεις αναθεώρησης των NPT, CWC και BWC, οι γενικές διασκέψεις ΔΟΑΕ και η διάσκεψη ΜΕ WMDFZ.

— Περιφερειακοί εμπειρογνώμονες από κυβερνητικούς οργανισμούς, πανεπιστήμια, ερευνητικά ιδρύματα και ομάδες προβληματισμού.

— Ερευνητές στον τομέα της διεθνούς ασφάλειας που επικεντρώνονται στον έλεγχο των εξοπλισμών, στον αφοπλισμό από πυρηνικά, χημικά και βιολογικά όπλα και στις πλατφόρμες εκτόξευσής τους στη Μέση Ανατολή, καθώς και στη ΜΕ WMDFZ και την περιφερειακή ασφάλεια, ή τις αναδυόμενες τεχνολογίες.

— Επιστήμονες, επαγγελματίες, νεοεμφανιζόμενοι εμπειρογνώμονες και εξειδικευμένες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών στη Μέση Ανατολή με δραστηριότητες που σχετίζονται με τη ΜΕ WMWFZ και συμβάλλουν σε αυτήν.

Επιπτώσεις

Το προτεινόμενο έργο θα αποτελέσει τη μοναδική πλατφόρμα που θα ασχολείται αποκλειστικά με την προώθηση, τη διευκόλυνση και τη διεξαγωγή έρευνας σχετικά με τη ΜΕ WMDFZ. Σκοπός των δραστηριοτήτων και των αποτελεσμάτων του έργου είναι ο προσδιορισμός στρατηγικών για την πρόληψη και την αντιστροφή της διάδοσης ΟΜΚ στην περιοχή, η ενίσχυση της πρωτοβουλίας για τη ζώνη και η διασφάλιση της βιωσιμότητας μιας Συνθήκης για τη ζώνη μόλις λάβει τελική μορφή. Επιπλέον, το έργο θα προαγάγει στόχους ευθυγραμμισμένους με τις προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) που περιγράφονται στη στρατηγική της ΕΕ κατά της διάδοσης όπλων μαζικής καταστροφής. Εδώ περιλαμβάνονται η προώθηση περιφερειακών ρυθμίσεων ασφάλειας και διαδικασιών ελέγχου των εξοπλισμών, η οικοδόμηση συμπράξεων και συνεργασίας, η ενίσχυση της συμμόρφωσης με πολυμερείς συνθήκες όπως η NPT, η CWC και η BWC και η προσπάθεια να αποκτήσουν καθολική ισχύ, η εσωτερίκευση, η συμβολή στην επέκταση δικτύων και κοινοτήτων εμπειρογνωμόνων του τομέα στην περιοχή, η ενίσχυση των κανόνων μη διάδοσης και οι προσπάθειες για την πρόληψη, την αποτροπή, τη διακοπή ή την εξάλειψη επίφοβων πρωτοβουλιών διάδοσης. Το έργο θα εξετάσει επίσης τα βαθύτερα αίτια και θα επιχειρήσει να προαγάγει τη συνολική ασφάλεια και τη σταθερότητα στη Μέση Ανατολή, οι οποίες συνδέονται στενά με την ευρωπαϊκή ασφάλεια.

Χρονικός ορίζοντας

Το προτεινόμενο έργο θα ξεκινήσει στα μέσα Ιουλίου 2026 για περίοδο 36 μηνών. Η υλοποίηση του προτεινόμενου έργου αναμένεται να ολοκληρωθεί τον Ιούλιο του 2029.

Συνεργασία με την ΕΕ και ορατότητα

Η ΕΕ υπήρξε και παραμένει ενεργός υποστηρικτής της πρωτοβουλίας ΜΕ WMDFZ. Η προσήλωσή της τεκμηριώνεται από τη συνεχή ροή πρωτοβουλιών, σεμιναρίων και χρηματοδοτούμενων από την Ένωση έργων για την οικοδόμηση εμπιστοσύνης. Καθόλη τη διάρκεια του έργου, το UNIDIR θα συνεργάζεται με την ΕΕ και θα βρίσκεται σε ενεργή επαφή με την Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης της ΕΕ, ως βασικό συνομιλητή, καθώς και με τις μόνιμες αντιπροσωπίες της ΕΕ στον ΟΗΕ, τη Γενεύη, τη Βιέννη και τη Νέα Υόρκη. Επιπλέον της δημοσίευσης γραπτών κειμένων σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ περί προβολής, η ΕΕ θα είναι ορατή σε όλες τις εκδηλώσεις που συνδιοργανώνει το UNIDIR, μεταξύ άλλων με εισαγωγικές και/ή τελικές παρατηρήσεις, συντονισμό ή συμβολή ως εμπειρογνώμονας. Εκτός εάν η ΕΕ ζητήσει κάτι διαφορετικό, το UNIDIR θα λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα για να δίνει δημοσιότητα στη χρηματοδότηση του έργου από την ΕΕ και για να αναδεικνύει τον ρόλο της ΕΕ στη δράση αυτή. Το έμβλημα και οι δηλώσεις χρηματοδότησης της ΕΕ θα χρησιμοποιούνται για την αναγνώριση της παρουσίας της ΕΕ και τη διασφάλιση της προβολής της. Με τον τρόπο αυτό, θα διασφαλίζεται ότι η χρηματοδοτική στήριξη της ΕΕ για τη δράση είναι ορατή, διαφανής και με σαφές σήμα κατατεθέν.

Φορέας και εταίρος υλοποίησης

Το UNIDIR είναι ένα αυτόνομο Ινστιτούτο στο πλαίσιο του συστήματος των Ηνωμένων Εθνών το οποίο παρέχει ανεξάρτητη έρευνα σχετικά με πιεστικές παγκόσμιες προκλήσεις που σχετίζονται με τον αφοπλισμό, τον έλεγχο των εξοπλισμών και τη διεθνή ασφάλεια, αποσκοπώντας στην προώθηση ενός διαλόγου χωρίς αποκλεισμούς για την εξεύρεση δημιουργικών και αποτελεσματικών λύσεων. Η ιστορία, η έρευνα και οι εργασίες του Ινστιτούτου σχετικά με τη ΜΕ WMDFZ ανάγονται στη δεκαετία του 1990.

Το UNIDIR διατηρεί ισχυρές και αξιόπιστες επαφές και σχέσεις συνεργασίας με τα κράτη της Μέσης Ανατολής και τους περιφερειακούς οργανισμούς. Το UNDIR αναγνωρίζεται για την ουδετερότητα, την αντικειμενικότητα και την αμεροληψία της έρευνάς του.